

Taylor: Computer cartography in Sweden. (Cartographica no. 20), York University, Toronto 1977. 114 s., 5,- dollars.

Blandt afbildningstyper indtager kortet en særstilling. Det kan læses uden forklarende tekst, når man kender sproget, og det kan anvendes deskriptivt, som resultat af videnskabeligt arbejde og som udgangsmateriale for studier. Disse 3 numre af tidsskriftet Cartographica er repræsentative for de problemer og opgaver, der knytter sig til kortlægning: principperne for udvælgelse og generalisation, begreberne subjektivitet og objektivitet samt kartografisk kommunikation, herunder måske navnlig problemerne omkring tolkningen af kartografisk information. Betyder det f.eks. noget om den, der udarbejder kortet har forståelse af afhængighedsforhold på jordoverfladen? Endelig behandler bind 20 computerkortenes anvendelse i konkrete, svenske samfundsopgaver som by- og trafikplanlægning og den totale arealanvendelse.

Ruth Helkiær Jensen

J.M. Broek & J.W. Webb: A Geography of Mankind.

3. ed. McGraw-Hill Book Comp., New York 1978.

493 s., talr. kartogrammer og fotos, 24 cm., DM 40,40.

I denne nye udgave af en velkendt lærebog er teksten ført ajour og noget strammet, idet sidetallet er reduceret med 80 — øvrige udstyr uforandret. Kartogrammerne er talrige, instruktive, giver mange gode eksempler, men er overvejende identiske med tidligere udgaves. De er nydeligt udført med en yndig grøn-tone skala i 5 trin (hvortil hvidt og sort) — sikkert vanskelige at fotokopiere. Det noble præg skæmmes nogle steder af kludder i signaturforklaringen, herved ombyttes f.eks. ét sted plovbrug med kvægbrug som vises som havebrug m.m., et andet sted ombyttes »developed» lande med »underdeveloped, upper group». Der er mange referencer til overvejende amerikansk litteratur og altfor få tabeller. Der er tale om en meget traditionel og altomfattende begynderbog i kulturgeografi til anvendelse på et amerikansk universitet. Teksten er ikke særligt dybtgående, selv om der er mange gode eksempler.

Henning Mørch

Harm J. de Blij: Geography, Regions and Concepts.

2. udg. Wiley and Sons, New York 1978.

593 s., talr. ill., 24 cm. 10,75 Pund.

Hovedprincippet fra 1. udgave (anmeldt i Geografisk Tidsskrift bd. 71), at præsentere geografiske teorier og begreber i regional sammenhæng, er bevaret. En fornyelse er en overordnet deling i I- og U-lande, samt de indledende globale oversigter. Den moderne opsætning med terminologi og forklaringer i særlige »kasser» uden for teksten og specialartikler på farvet papir må formodes at have en vis pædagogisk effekt.

Ruth Helkiær Jensen

A.N. Strahler & A.H. Strahler: Modern physical geography.

John Wiley & Sons, New York 1978. 502 s., talr. ill., 28 cm., 10,60/19,35 Pund.

Den lidt ændrede titel på Strahlers Physical Geography skyldes ifølge forfatterne, at der her er tale om en nyskabelse og ikke en revision. De første 9 kapitler om kortprojektioner samt meteorologi og klima virker dog klassiske, men med forbedret illustrationsstof. Fornyelsen kommer med jord-vandbalancen, der videreføres i kapitler om pedologi og biogeografi. Geomorfologi og geologi medtager nye teorier og afsluttende bringes den fysiske geografis bidrag til en global regionalisering, der kan danne grundlag for forståelsen af udnyttelsessystemer.

Ruth Helkiær Jensen

A.N. Strahler & A.H. Strahler: Elements of physical geography.

En gennemillustreret bearbejdelse af forfatternes større værker til brug for undervisning i gymnasier og på kortere kurser. Lay out og figurudvalg er meget tiltalende og »appetitvækkende».

Ruth Helkiær Jensen

Johs. Humlum: Kulturgeografi 2.

8. udgave af Kulturgeografisk Atlas 2, tekstbind 2. Gyldendalske Boghandel, København 1978, 568 s., talr. ill., 26 cm. Både i omfang og spredning er denne uundværlige håndbog nu næsten at betragte som en opslagsbog eller et leksikon, men hvis dette havde været forfatterens ønske, ville den nok have været mere systematisk i sin opbygning. Som den nu foreligger, er visse emner klart prioriteret meget højt, andre rangerer lavt. Energi-råstoffer og energi optager 208 sider, mens kapitlet Politisk Geografi væsentligst indskrænker sig til grænsesystematisk og lidt om kolonivældets afvikling. Også emnet udenrigshandel er kortfattet,

men bilagt med et stort tabelmateriale fra udvalgte lande.

Fremstillingen er naturligvis ajourført i så høj grad, det er muligt i en trykt bog, og stikordregisteret meget righoldigt. Det vil dog være et tilfælde, hvis man finder ud af, at der er afsnit om flytyper og bilharziose (ingen andre sygdomme, f.eks. malaria og miljøsygdomme, omtales).

Ruth Helkiær Jensen

J.G. Sauschkin: Studien zu Geschichte und Methodologie der geographischen Wissenschaft.

VEB Hermann Haack, Gotha/Leipzig 1978. 277 s., 21 cm., M 29,-.

Bogen er en offentliggørelse af en forelæsningsrække, som forfatteren har holdt ved Moskvas universitet. Som titlen antyder, omfatter den geografis historie, en analyse af dens nuværende status og en metodologisk prognose. Den tidlige historie er åbenbart fælles gods, men når vi kommer op mod vor tid får fremstillingen en overvægt mod østlig, specielt russisk geografis udvikling og filosofiske baggrund. Det er en naturlig følge af bogens sigte, og forfatteren bebrejder — med rette måske — at dybtgående vestlige arbejder som f.eks. Harveys ingen steder henviser til denne baggrund. Et vægtigt kapitel behandler dog de forskellige nyere skoler i Vesten med viden og i visse henseender med anerkendelse (Isard, Sauer), men må konkludere, at sovjetgeografien fører en kamp mod den »borgerlige» geografi og herunder søger samarbejde med »progressive geografer i de kapitalistiske lande». Moskva-kongressen tillægges stor betydning i denne proces.

Ruth Helkiær Jensen

P. Sedlacek (hrsg.): Regionalisierungsverfahren.

Wege der Forschung 195. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1978. 452 s., fig., 20 cm.

En tysksproget antologi, der samler tidligere offentliggjorte afhandlinger, dels af teoretisk art, dels konkrete løsninger. Til de første hører klassikere af f.eks. Berry, Grigg, Johnston og Dacey. De gamle problemer kommer vel ikke nærmere deres løsning. Er en region en virkelig enhed eller en hjælpekonstruktion? Kan man definere regionsgrænser eller er rummet et kontinuum? Men man kan give udgiveren ret, når han i sin indledende artikel fastslår, at regionalisering under

alle omstændigheder er et middel til at forstå vores omverden og en støtte for teoridannelsen; og det kan være bekvemt at have disse diskussionsindlæg — hvor det væsentlige er sagt — samlet i en bog.

Ruth Helkiær Jensen

Deutscher Geographentag, 41. Mainz 1977.

Tagungsbericht u. wissenschaftliche Abhandlungen, Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1978. 702 s., 264 Abb., 72 tabeller. 24 cm., DM 78,00.

Emnekrederne fra de tyske geograf dage i Mainz er vidtspændende og aktuelle. Målt i sidetal ligger hovedvægten på bygeografien. Her er alle artikler med emner fra Tyskland, flere fra selve Mainz. Befolkningsstilvækst og fødeforsyning samt økologiske og biografiske problemer er overvejende belyst ved tropiske eksempler, dog enkelte tyske. Endelig behandler 6 artikler mennesket og de geomorfologiske processer. Desværre indeholder heftet ikke beskrivelser af de mange en- og flerdages ekskursioner, der fandt sted i tilknytning til mødet. Arrangørerne af disse geograf dage har altid fingeren på pulsen, og beretningen om dem består derfor af tysk geografis bidrag til dagens debat.

Ruth Helkiær Jensen

R.J. Johnston: Political, electoral and spatial systems.

An essay in political geography. Clarendon Press, Oxford 1979. 221 s., fig. og tab., 24 cm., 7,95 Pund.

På grundlag af en geografisk analyse af de spatiale variationer i socialt velfærd med brug af modeller diskuteres de statslige og lokale regerings prioritering af befolkningsønsker ud fra deres større eller mindre bundethed til forskellige grupper i samfundet. Forfatteren konkluderer, at geografien kun kan illustrere uligheder i de politiske systemer, deres årsager ligger dybere end i spatiale fordelinger.

Ruth Helkiær Jensen

W.C. Putnam: Putnam's Geology.

3. ed. by Peter W. Birkeland and Edwin E. Larson. Oxford University Press, New York 1978. 659 s., talr. ill., 12,25 dollars. Det er en meget stor bog, der udelukkende omfatter den almindelige Geologi, men også en noget ujævn bog. Mange af emnerne som f.eks. kapitlerne om vulkanisme, tektonik og den kemiske forvitring er meget indgående behandlet med mange

ypperlige illustrationer, medens andre, særlig havets og kysternes processer er mere overfladisk og utilstrækkeligt behandlet. Periglaciale processer behandles således slet ikke. Også emnernes rækkefølge er helt forskellig fra hvad man er vant til og følger en ret tilfældig orden.

Kaj Hansen

Fr. Klockmann: Lehrbuch der Mineralogie.

16. Aufl. überarb. und erw. von Paul Ramdohr und Hugo Strunz. Ferd. Enke Verlag Stuttgart 1978. 875 s., 631 fig., talr. tab., DM 168,-.

Bogen er dels lærebog ved universiteter og højere læreanstalter, dels opslagsbog. Den første del omfatter derfor krystal-kemi og krystal fysik. Særlig den første del er en meget detaljeret gennemgang af mineralernes almindelige egenskaber og metoderne til at måle disse og til at opstille en vis systematik.

I mineralogien er alle talmæssige data naturligvis opgivet medens beskrivelsen af navnlig forekomst og anvendelse er noget mere kortfattet.

Kaj Hansen

Werner Gocht: Wirtschafts Geologie.

Springer Verlag, Berlin — Heidelberg — New York 1978. 200 s., 37 fig., 24 cm., DM 22,-.

Bogen behandler opøgningen og udvindingen af mineralske råstoffer og falder i 6 hovedkapitler. Metoder til prospektering og udnyttelse af forekomsterne. Vurdering af en forekomsts udnyttelse. Markedet for de forskellige mineralske råstoffer og råstofpolitik. Kort sagt metoder til prospektering og vurdering af de enkelte forekomsters økonomiske værdi og mulighederne for en økonomisk udvinding.

Kaj Hansen

H.G. Reading (ed.): Sedimentary Environments and Facies.

Blackwell Scientific Publications LTD Oxford 1978. 557 s., talr. ill., 25 cm., 13,00 dollars.

Man får naturligvis en masse at vide om forskellige sedimentationsmilieuer, ørken, delta, saltøer og glaciale forhold, men i mange henseender er behandlingen temmelig ufuldstændig eller ensidig. Afsnittet om søerne omfatter mest vandets fysisk-kemiske egenskaber, mens selve sedimenterne gytje, dy og tørv overhovedet ikke nævnes. Tidevandsområdernes

marsk behandles også meget ufuldstændigt enten som forekommende i deltaer eller i et så specielt stærkt kalkproducerende milieu som Bahamaøerne. De interessanteste kapitler er faktisk dem, der handler om dybhavets sedimentation og om sammenhængen mellem sedimentation og tektoniske bevægelser.

Kaj Hansen

Kurt Mohr: Geologie und Minerallagerstätten des Harzes.

Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart 1978, 187 sider, 139 fig., 4 udfoldningsbilag, 2 oversigtstavler, 24 cm., DM 68,80.

Harzen er et af de ældste bjergværksområder i Europa og en rest af den hereyniske foldningsperiode i karbontiden, og store dele af malmforekomsterne er dannet under denne foldningsproces. Den her foreliggende bog er en meget detaljeret gennemgang af områdets geologiske udvikling helt tilbage fra silurperioden og til nutiden.

Kaj Hansen

J.J. Tricart: Précis de Géomorphologie 2. Géomorphologie Dynamique Generale. Société D'Enseignement Supérieur, Paris 1977. 345 s., 153 fig., 24 cm.

Det lønner sig altid at fordybe sig i professor Tricarts publikationer, thi han har altid haft en særlig evne til at trække særlige interessante eksempler frem og til at behandle emnerne ud fra nye synspunkter. Det samme er også tilfældet med denne bog, der omhandler forvitringsprocesserne og de fluviale og marine geologiske processer.

Kaj Hansen

Alfred Bögli: Karsthydrographie und physische Speleäologie.

Springer Verlag, Berlin 1975. 292 s., 160 fig., 12 tvl., 25 cm., DM 58,-.

Karstfænomener og huleforskning er to fagområder, der hidtil har været behandlet hver for sig, men de fysisk-kemiske processer der udformer dem er i mange tilfælde de samme, hvorfor begge områder er behandlet her i denne bog. Bogen giver først en grundig gennemgang af de bjergarter og mineraler, der er karakteristiske for karstområderne dvs. Gips og Anhydrit, Kalkspat og Aragonit samt Dolomit, og der gøres meget udførlig rede for samspillet mellem kulddioxid, vand og kalkbjergarterne. Derpå følger en beskrivelse af karstområderne og vandet,